

Programa a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 3458 / 09.03.2004.

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX-A
CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

GEOGRAFIE

București, 2004

NOTA DE PREZENTARE

Curriculum-ul școlar de geografie pentru clasa a IX-a face parte dintr-un sistem unitar pentru ciclul inferior al liceului (clasele IX – X), axat pe probleme de bază ale geografiei generale (fizică și umană), care își propune să aibă un caracter terminal și sintetic (pentru învățământul obligatoriu) și să deschidă orizonturi generoase instruirii ulterioare, neobligatorii, în ciclul liceal superior.

Coerența sistemului de instruire din ciclul liceal inferior este evidentă la o lectură atentă a domeniilor educaționale acoperite prin geografie: **Geografie fizică** („Pământul - planeta oamenilor”) la clasa a IX-a și **Geografie umană** la clasa a X-a.

Prin conținutul disciplinei studiate la clasa a IX-a (Geografie fizică) se realizează o legătură strânsă cu disciplinele denumite generic „Științe” (Fizică, Biologie, Chimie, Geologie), iar prin subtitlul ei („Pământul - planeta oamenilor”) este evidențiată legătura geografiei cu științele despre societate și disciplinele școlare din aria curriculară „Om și societate”.

Programa școlară de geografie pentru clasa a IX-a este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice asumate, comune sau corelate cu alte competențe din aria curriculară „Om și societate” (proprii disciplinelor școlare din această arie) și cu sistemul de competențe – cheie sugerat de Comisia Europeană.

În acest sistem referențial, geografia se regăsește în principalele grupe de competențe, cu prezențe și ponderi diferite, având și un anumit specific ce derivă din disponibilitățile sale educaționale reale, afirmate în timp.

Principalele domenii negociate și asumate de geografia școlară în învățământul preuniversitar vizează următoarele dimensiuni educaționale: dimensiunea geoeconomică, culturală, europeană, integratoare (de sinteză între științele naturii și științele sociale), dimensiunea interdisciplinară, metodologică (prin utilizarea hărții), aspecte care țin de latura socială, civică și umanistă. De asemenea, geografia contribuie la formarea și dezvoltarea unor abilități generale, utile pregătirii permanente și inserției sociale constructive. Asocierea acestor competențe – cheie cu dimensiunile educaționale ale geografiei duce la construirea unui sistem referențial nou de competențe (generale și specifice), care valorifică totodată elementele asumate de programele anterioare pentru clasele IX – X.

În acest fel, se realizează o mai bună evidențiere a specificului geografiei ca domeniu al realității (atât al științelor naturii, cât și al științelor sociale), iar în planul reflectării sale educaționale, ca disciplină școlară în același timp despre natură, despre societate și despre realitatea creată la intersecția natură – societate (mediul geografic). În aceste condiții, deși geografia este cantonată în aria curriculară „Om și societate” (cu anumite facilități și limite ale acestei poziții), își poate evidenția și mai bine funcția educațională integratoare om – natură (ca dimensiune intrinsecă a sa) prin competențele inter și transdisciplinare, derivate din ambele domenii ale realității și din intersecția lor.

În acest context, în definitivarea elementelor componente ale programelor de geografie în acord cu sistemul european de „competențe - cheie”, cu orizontul social actual și dimensiunile educaționale ale geografiei, se au în vedere următoarele aspecte:

- Construirea unui sistem unitar pentru ciclul inferior al liceului (IX – X) și posibilitatea realizării unui sistem diferențiat pe profiluri pentru ciclul superior.
- Realizarea unor structuri de instruire prin sistemul de competențe – conținuturi, care să aibă elemente de certă atractivitate pentru elevi și în care aceștia să identifice o utilitate pragmatică evidentă pentru traseul lor educațional și social.
- Structurile educaționale trebuie să își propună amplificarea inserției sociale a geografiei.
- Conectarea geografiei cu celelalte discipline din aria curriculară „Om și societate” prin asumarea unui câmp comun de competențe și valori.
- Asumarea explicită a unor competențe transdisciplinare.
- Trecerea de la o geografie descriptivă și enciclopedică la o geografie funcțională (relațională), operațională și aplicată.
- Asumarea unor domenii explicite ale problematicii lumii contemporane.
- Reliefarea corespunzătoare a proiectului asumat de România care vizează integrarea ei în Uniunea Europeană.
- Asigurarea unui caracter flexibil, generativ, al programelor, pentru evitarea suspiciunii supraîncărcării acestora.
- Concretizarea specificului geografiei de a asigura perceperea corectă a dimensiunilor spațiale ale fenomenelor naturale și umane prin ofertarea unor conținuturi care să se bazeze pe exemple edificatoare la nivelul Terrei ca întreg, al Europei și al orizontului local.

Curriculum-ul pentru clasa a IX-a cuprinde:

- **curriculum nucleu**, pentru trunchiul comun (TC), pentru clasele cu o oră pe săptămână;
- **curriculum diferențiat** (CD), pentru clasele cu două ore pe săptămână (profilul umanist); acesta presupune asumarea unor competențe specifice suplimentare față de curriculum - nucleu, corespunzător trunchiului comun și este redat grafic într-o formă ușor de sesizat (scris cu *aldine*).

Structura programei școlare pentru clasa a IX-a cuprinde următoarele componente:

- Competențe generale (care sunt comune pentru ciclul liceal inferior: clasele IX - X)
- Valori și atitudini
- Competențe specifice și unități de conținut (pentru clasa a IX-a)
- Sugestii metodologice

Elementele de noutate sunt:

- trecerea de la un sistem de instruire care pornește de la obiectivele educaționale (practicat în gimnaziu) la un sistem care își propune construirea unor competențe (generale și specifice) prin procesul de instruire centrat pe geografie;
- reorganizarea structurii didactice interne a obiectului de studiu (care nu mai are o structură academică atât de evidentă) printr-o organizare și o succesiune nouă a componentelor sale principale;
- oferta noului curriculum pentru un model generativ și flexibil de proiectare a instruirii;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul construirii unor competențe specifice precise utilizând conținuturi ce pot fi selectate, în mod nuanțat, în acest scop;
- renunțarea la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional care nu duceau la construirea unor competențe diferite ci la repetarea unor informații și supraîncărcarea procesului educațional cu date și denumiri;
- orientarea pragmatică a aplicării curriculum-ului prin posibilitatea asocierii diferențiate și nuanțate, foarte concrete în raport cu mediul educațional, a sistemului de competențe specifice - unități de conținut sugerate - modalitățile de construire a situațiilor de învățare - evaluarea performanțelor.

Competențele generale și specifice vizează, în forma în care sunt prezentate în prezenta programă în ansamblul claselor IX – X și au un caracter terminal. Pentru fiecare clasă (IX, respectiv X), competențele sunt selectate după specificul disciplinei școlare (IX – Geografie fizică, X – Geografie umană), urmărindu-se în mod prevalent, în fiecare clasă, acele competențe care pot fi atinse într-o formă cât mai bună prin oferta respectivă de conținuturi. De altfel, chiar formularea unor competențe specifice pentru fiecare clasă comportă anumite nuanțări terminologice pentru a fi sugerată mai explicit legătura cu conținuturile oferite. În acest fel se asigură o anumită specificitate, fără a favoriza prezența unor conținuturi „în sine”.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea corectă a terminologiei specifice pentru explicarea mediului geografic utilizând limbaje diferite
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și sistemele sale componente.
3. Integrarea aspectelor din natură și societate într-o structură obiectivă (mediul înconjurător) și o disciplină de sinteză (geografia).
4. Relaționarea elementelor și fenomenelor din realitate (natură și societate) cu reprezentările lor cartografice, grafice, pe imagini satelitare sau modele.
5. Dobândirea unor priceperi, deprinderi, metode și tehnici generale de învățare (inclusiv TIC) care să faciliteze o pregătire permanentă asumată.
6. Dobândirea unor competențe sociale, interpersonale, interculturale, civice și antreprenoriale pe baza studierii geografiei.

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație;
- Curiozitatea pentru explorarea mediului geografic;
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană;
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații pertinente;</p> <p>1.2. Argumentarea unui demers explicativ;</p> <p>1.3. Utilizarea unor elemente terminologice minime din limbile străine;</p> <p>2.1. Operarea cu sistemul conceptual și metodologic specific științelor;</p> <p>2.2. Formalizarea informațiilor;</p> <p>3.2. Analiza interacțiunilor dintre elementele naturale;</p> <p>4.1. Citirea și interpretarea informației cartografice și grafice;</p> <p>4.2. Operarea cu simboluri, semne și convenții;</p> <p>4.3. Utilizarea convențiilor în citirea și interpretarea suporturilor cartografice;</p> <p>4.4. Trecerea de la o scară la alta;</p> <p>4.5. Construirea unor schițe cartografice simple;</p> <p>5.1. Identificarea surselor de informare și a informației utile în sistemele multimedia;</p> <p>5.2. Utilizarea tehnologiei documentării bibliografice eficiente;</p>	<p>PĂMÂNTUL – O ENTITATE A UNIVERSULUI</p> <p>Universul și sistemul solar Evoluția Universului și a Terrei Caracteristicile Pământului și consecințele geografice</p> <p>MĂSURAREA ȘI REPREZENTAREA SPAȚIULUI TERESTRU</p> <p>Coordonatele geografice Reprezentări cartografice Măsurarea și calculul distanțelor și al suprafețelor pe hărți geografice și în orizontul local Reprezentările cartografice și societatea omenească</p>
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații pertinente;</p> <p>1.2. Argumentarea unui demers explicativ;</p> <p>3.2. Sesizarea unor succesiuni de procese naturale;</p> <p>4.2. Operarea cu simboluri, semne și convenții;</p> <p>4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică;</p> <p>5.3. Utilizarea unor metode de analiză directă sau mediată;</p> <p>5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente ale reliefului în contextul mediului înconjurător;</p> <p>5.6. Aplicarea modalităților de analiză pe elemente simple, sisteme, succesiuni;</p> <p>5.7. Utilizarea unor metode experimentale și de simulare;</p>	<p>RELIEFUL TERESTRU</p> <p>Scoarța terestră ca suport al reliefului: structură și alcătuire petrografică Unitățile majore ale reliefului terestru Agenți, procese și forme de relief Tipuri și unități de relief Analiza și interpretarea reliefului Relieful și societatea omenească Relieful orizontului local Aplicații practice în orizontul local</p>

<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații pertinente;</p> <p>1.2. Argumentarea unui demers explicativ;</p> <p>3.2. Sesizarea unor succesiuni de fenomene și procese naturale;</p> <p>4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice;</p> <p>4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică;</p> <p>4.6. Descrierea și explicarea faptelor observate pe teren sau identificate pe modele;</p> <p>5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente ale climei, hidrografiei și învelișului biogeografic în contextul mediului înconjurător;</p> <p>5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geografic.</p> <p>6.2. Îmbinarea diferitelor tipuri de analiză (empirică, holistică etc.);</p>	<p>ATMOSFERA TERESTRĂ</p> <p>Alcătuirea și structura atmosferei</p> <p>Factorii genetici ai climei</p> <p>Climatele Terrei</p> <p>Evoluția și tendințele de evoluție a climei</p> <p>Hărțile climatice și harta sinoptică.</p> <p>Analiza și interpretarea datelor.</p> <p>Clima și societatea omenească</p> <p>Clima orizontului local</p> <p>APELE TERREI</p> <p>Componentele hidrosferei</p> <p>Apele continentale și oceanice</p> <p>Analiza și interpretarea unor date hidrologice</p> <p>Hidrosfera și societatea omenească</p> <p>Hidrografia orizontului local</p> <p>Aplicații practice în orizontul local</p> <p>VIAȚA ȘI SOLURILE PE TERRA</p> <p>Biosfera și organizarea ei. Evoluția vieții pe Terra</p> <p>Pedosfera</p> <p>Zonele biopedoclimatice</p> <p>Biosfera, solurile și activitatea omenească</p> <p>Aplicații practice în orizontul local</p>
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații pertinente;</p> <p>1.4. Descrierea și explicarea mediului natural;</p> <p>2.3. Înțelegerea proceselor elementare din natură și a specificului mediului înconjurător;</p> <p>2.4. Relaționarea spațială a elementelor naturale ale unui anumit teritoriu;</p> <p>2.5. Sesizarea unor legături observabile între elemente naturale și sociale;</p> <p>4.5. Relaționarea funcțională a unor elemente naturale și sociale (prin studii de caz);</p> <p>5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geografic;</p> <p>5.9. Formarea unui comportament critic constructiv în raport cu elementele calitative ale mediului;</p> <p>6.1. Dezvoltarea interesului pentru cercetarea științifică a comunității.</p>	<p>MEDIUL, PEISAJUL ȘI SOCIETATEA OMENEASCĂ</p> <p>Interacțiunile dintre elementele naturale ale mediului</p> <p>Interacțiunile dintre om și mediul terestru</p> <p>Peisajele naturale</p> <p>Factorii geocologici naturali</p> <p>Tipurile de mediu natural</p> <p>Rolul mediului geografic în evoluția și dezvoltarea societății omenești</p> <p>Mediul orizontului local</p>

Conținuturile și competențele specifice vor avea în vedere exemple relevante de pe Terra, din Europa și din România.

Competențele redate prin caractere aldine reprezintă elemente ale curriculumului diferențiat (CD).

IV. Sugestii metodologice

Noul curriculum pentru clasa a IX-a înlocuiește în cadrul programei școlare obiectivele generale și obiectivele de referință (utilizate până în prezent) cu sistemul de competențe generale și competențe specifice descris mai sus.

În aceste condiții, se pot evidenția o serie de **caracteristici noi** ale procesului educațional care au în vedere, printre altele: o corelație mai strânsă între competențe și conținuturi, o centrare mai evidentă pe activitățile și achizițiile elevilor, posibilitatea realizării unor trasee individualizate pentru atingerea competențelor.

Programa de geografie de clasa a IX-a, axată pe Geografie fizică (Pământul – planeta oamenilor) are următoarele **elemente de noutate**:

- își asumă o serie de competențe specifice foarte precise;
- este axată pe înțelegerea părții naturale (fizico – geografice) a mediului înconjurător, oferind posibilitatea continuării studierii acestuia în componenta sa de geografie umană;
- paradigma spațială trece de la elementele generale (proprii planetei ca întreg), la cele specifice continentului, României și orizontului local;
- prin conținutul oferit, Geografia fizică reprezintă cel mai înalt nivel conceptual și metodologic al acestui obiect de învățământ, până în acest moment;
- se realizează o conectare mai strânsă cu științele despre natură (fizică, chimie, biologie, geologie) și matematică, în conformitate cu vocația pe care o are de știință atât a naturii, cât și a societății, urmând ca în clasa a X-a să fie abordată preponderent dimensiunea geografiei de știință a societății;

Concretizarea sistemului de competențe asumat prin Geografia fizică poate fi realizată prin utilizarea predilectă a unor **activități de învățare** conforme acestor competențe; dintre acestea, menționăm: explicarea (orală și în scris) a elementelor analizate, utilizarea terminologiei în contexte noi, utilizarea suporturilor cartografice pentru selectarea informației, construirea unor texte pornind de la hărți, grafice, imagini, trecerea de scară (de la nivelul lumii până la orizontul local), utilizarea informațiilor din mass-media.

Programa școlară induce și o serie de sugestii noi, de **evaluare** a rezultatelor instruirii. Astfel, aceasta trebuie să aibă în vedere evaluarea modului de atingere a competențelor specifice; în acest context, competențele specifice pot fi transformate în formulări asemănătoare unor standarde de evaluare. De asemenea, este facilitată utilizarea tuturor tipurilor de itemi, în proporții și structuri diferite (în raport cu specificul competențelor evaluate), evaluarea continuă (după fiecare unitate de învățare) și folosirea unor forme alternative.

În realizarea unor **suporturi de instruire** (lucrări metodologice, hărți, atlase, culegeri de teste, suporturi cartografice, manuale, lucrări complementare, ghiduri etc.) **autorii acestora trebuie să aibă în vedere curriculum școlar de geografie** pentru clasa a IX-a **în ansamblul său** (competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice, conținuturi oferite, specificul metodologic).

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4598 / 31.08.2004

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A X-A
CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

GEOGRAFIE

Aprobat prin ordin al ministrului
Nr. 4598 / 31.08.2004

București, 2004

NOTA DE PREZENTARE

Curriculum-ul școlar de geografie pentru clasa a X-a face parte dintr-un sistem unitar pentru ciclul inferior al liceului; acest sistem este axat în clasele IX - X pe probleme de bază ale geografiei generale (geografie fizică și umană), își propune să aibă un caracter sintetic pentru învățământul obligatoriu și să deschidă totodată oportunități generoase instruirii ulterioare, neobligatorii, în ciclul liceal superior (clasele XI - XII).

Sistemul de instruire prin geografie în ciclul liceal inferior are o coerență interioară vizibilă prin domeniile educaționale specifice: **Geografie fizică** („Pământul - planeta oamenilor”) la clasa a IX-a și **Geografie umană** la clasa a X-a.

Prin conținutul disciplinei studiate la clasa a X-a (Geografie umană) se realizează o legătură strânsă cu științele despre societate și disciplinele școlare din aria curriculară „Om și societate”.

Programa școlară de geografie pentru clasa a X-a este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice asumate, comune sau corelate cu alte competențe din aria curriculară „Om și societate” și cu sistemul de competențe – cheie sugerat de Comisia Europeană.

În acest sistem referențial, geografia (prin geografia umană) se regăsește în principalele grupe de competențe, cu prezențe și ponderi diferite, având și un anumit specific ce derivă din disponibilitățile sale educaționale reale, afirmate și consolidate în timp.

Principalele domenii asumate de geografia școlară din clasele a IX-a – a X-a vizează următoarele dimensiuni educaționale: dimensiunea geoeconomică, culturală, europeană, integratoare (de sinteză între științele naturii și științele sociale), dimensiunea interdisciplinară, metodologică (prin utilizarea hărții), aspecte care țin de latura socială, civică și umanistă. De asemenea, geografia contribuie la formarea și dezvoltarea unor abilități generale, utile pregătirii permanente și inserției sociale constructive. Asocierea acestor competențe – cheie cu dimensiunile educaționale ale geografiei duce la construirea unui sistem referențial de competențe (generale și specifice), care valorifică totodată elementele rezultate din instruirea anterioară.

În acest fel, se realizează o mai bună evidențiere a specificului geografiei ca domeniu al realității (atât al științelor naturii, cât și al științelor sociale), iar în planul reflectării sale educaționale, ca disciplină școlară în același timp despre natură, despre societate și despre realitatea creată la intersecția natură – societate (mediul geografic). În aceste condiții, geografia (prin geografia umană) își evidențiază mai bine funcția educațională integratoare între om și natură prin competențele inter și transdisciplinare, derivate din ambele domenii ale realității și din intersecția lor.

În acest context, în definitivarea elementelor componente ale programelor de geografie în acord cu orizontul social actual și dimensiunile educaționale ale geografiei, s-au avut în vedere următoarele aspecte:

- Construirea unui sistem unitar pentru ciclul inferior al liceului (clasele a IX-a – a X-a).
- Realizarea unor structuri de instruire prin sistemul de competențe – conținuturi, care să aibă elemente de certă atractivitate pentru elevi și în care aceștia să identifice o utilitate pragmatică evidentă pentru traseul lor educațional și social.

- Structurile educaționale școlare trebuie să ducă la amplificarea inserției sociale a geografiei și să contribuie la dezvoltarea comunității locale.
- Conectarea geografiei cu celelalte discipline din aria curriculară „Om și societate” prin asumarea unui câmp comun de competențe și valori, precum și asumarea explicită a unor competențe transdisciplinare.
- Trecerea de la o geografie descriptivă și enciclopedică la o geografie funcțională (relațională), operațională și aplicată, deschisă problematicii lumii contemporane.
- Evidențierea corespunzătoare a proiectului de aderare a țării noastre la Uniunea Europeană.
- Asigurarea unui caracter flexibil și generativ al sistemului de competențe - conținuturi pentru diminuarea aparenței supraîncărcării acestora.
- Concretizarea specificului geografiei de a asigura perceperea corectă a dimensiunilor spațiale ale fenomenelor naturale și umane prin ofertarea unor conținuturi care să se bazeze pe exemple edificatoare la nivelul Terrei ca întreg, al Europei și al orizontului local.

Curriculum-ul pentru clasa a X-a cuprinde:

- **curriculum nucleu**, pentru trunchiul comun (TC), pentru clasele cu o oră pe săptămână;
- **curriculum diferențiat** (CD), pentru clasele cu două ore pe săptămână (profilul științe sociale); acesta presupune asumarea unor competențe specifice suplimentare față de curriculum - nucleu, corespunzător trunchiului comun și este redat grafic într-o formă ușor de sesizat (scris cu *aldine*).

Structura programei școlare pentru clasa a X-a cuprinde următoarele componente:

- Competențe generale (care sunt comune pentru ciclul liceal inferior: clasele IX - X)
- Valori și atitudini
- Competențe specifice și unități de conținut (pentru clasa a X-a)
- Sugestii metodologice

Elementele de noutate sunt:

- orientarea pragmatică a aplicării curriculum-ului prin posibilitatea asocierii diferențiate și nuanțate, foarte concrete în raport cu mediul educațional, a sistemului de competențe specifice - unități de conținut sugerate - modalitățile de construire a situațiilor de învățare - evaluarea performanțelor;
- oferta noului curriculum pentru un model generativ și flexibil de proiectare a instruirii;

- accentuarea dimensiunilor educaționale specifice: deschiderea spre universal, spre cultură și spre latura civică a vieții cotidiene;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul construirii unor competențe specifice precise utilizând conținuturi ce pot fi selectate, în mod nuanțat, în acest scop;
- renunțarea la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional care nu duceau la construirea unor competențe diferite ci la repetarea unor informații și supraîncărcarea procesului educațional cu date și denumiri;

Competențele generale și specifice vizează, în forma în care sunt prezentate în prezenta programă, ansamblul ciclului liceal inferior (claselor IX – X) și au un caracter terminal pentru învățământul obligatoriu de zece ani. Pentru clasa a X-a, competențele sunt selectate după specificul disciplinei școlare (Geografie umană), urmărindu-se în mod prevalent acele competențe care pot fi atinse într-o formă cât mai bună prin oferta respectivă de conținuturi. De altfel, chiar formularea unor competențe specifice pentru această clasă a presupus nuanțări terminologice pentru a fi sugerată mai explicit legătura cu sistemul de conținuturi oferite. În acest fel se asigură o anumită specificitate, fără a favoriza prezența unor conținuturi „în sine”.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea corectă a terminologiei specifice pentru explicarea mediului geografic utilizând limbaje diferite
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și sistemele sale componente.
3. Integrarea aspectelor din natură și societate într-o structură obiectivă (mediul înconjurător) și o disciplină de sinteză (geografia).
4. Relaționarea elementelor și fenomenelor din realitate (natură și societate) cu reprezentările lor cartografice, grafice, pe imagini satelitare sau modele.
5. Dobândirea unor priceperi, deprinderi, metode și tehnici generale de învățare (inclusiv TIC) care să faciliteze o pregătire permanentă asumată.
6. Dobândirea unor competențe sociale, interpersonale, interculturale, civice și antreprenoriale pe baza studierii geografiei.

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație;
- Curiozitatea pentru explorarea mediului geografic;
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană;
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații referitoare la geografie politică</p> <p>1.3. Utilizarea unor elemente terminologice minime din limbile străine</p> <p>4.1. Citirea și interpretarea informației cartografice și grafice referitoare la state</p>	<p>I. GEOGRAFIE POLITICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Statele și grupările regionale de state - Evoluția în timp a hărții politice - Principalele probleme actuale de geografie politică
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații referitoare la populație</p> <p>1.2. Argumentarea unui demers explicativ</p> <p>2.2. Formalizarea informațiilor</p> <p>3.2. Analiza interacțiunilor dintre mediul natural și populație</p> <p>4.1. Citirea și interpretarea informației cartografice și grafice referitoare la populație</p> <p>4.2. Operarea cu simboluri, semne și convenții</p> <p>4.4. Trecerea de la o scară la alta</p> <p>4.5. Construirea unor schițe cartografice simple</p>	<p>II. GEOGRAFIA POPULAȚIEI ȘI A AȘEZĂRILOR UMANE</p> <p>A. <u>Geografia populației</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dinamica populației - Bilanțul natural al populației - Mobilitatea teritorială a populației - Bilanțul total al populației - Evoluția numerică a populației - Tipuri de medii de viață - Răspândirea geografică a populației - Structuri demografice (rasială, confesională, etnolingvistică, pe grupe de vârstă și sexe, socioeconomică, pe medii) - Populația, protecția mediului înconjurător și dezvoltarea durabilă
<p>5.1. Identificarea surselor de informare și a informației utile în sistemele multimedia</p> <p>5.2. Utilizarea tehnologiei documentării bibliografice eficiente</p>	
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații referitoare la așezări</p> <p>1.2. Argumentarea unui demers explicativ</p> <p>1.3. Utilizarea unor elemente terminologice minime din limbile străine</p> <p>3.2. Sesizarea unor succesiuni în evoluția așezărilor</p> <p>4.2. Operarea cu simboluri, semne și convenții</p> <p>4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică</p> <p>5.3. Utilizarea unor metode de analiză directă sau mediată a așezărilor umane</p> <p>5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente ale așezărilor omenești</p>	<p>B. <u>Geografia așezărilor umane</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Habitatul uman: definire și componente - Urbanizarea - Dinamica urbană și explozia urbană - Funcțiile și structura funcțională a așezărilor omenești - Forme de aglomerare umană - Metropole - megalopolisuri - Peisaje rurale - Organizarea spațiului urban și rural. Planul orașului - Amenajarea locală și regională
<p>5.6. Aplicarea modalităților de analiză pe elemente simple, sisteme, succesiuni</p> <p>5.7. Utilizarea unor metode experimentale și de simulare</p> <p>6.1. Dezvoltarea interesului pentru cercetarea științifică a comunității</p>	

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații de geografie economică</p> <p>1.2. Argumentarea unui demers explicativ</p> <p>3.2. Sesizarea unor succesiuni de fenomene și procese social - economice</p> <p>4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice de geografie economică</p> <p>4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică</p> <p>4.6. Descrierea și explicarea faptelor observate pe teren sau identificate pe modele</p> <p>5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii</p> <p>5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geografic.</p>	<p>III. GEOGRAFIE ECONOMICĂ</p> <p>A. <u>Resursele naturale</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Resursele extraatmosferice și ale atmosferei - Resursele litosferei - Resursele hidrosferei - Resursele biosferei <p>B. <u>Agricultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Evoluția în timp și spațiu a practicilor agricole - Tipuri și structuri teritoriale agricole - Regiuni și peisaje agricole <p>C. <u>Industria</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Evoluția activităților industriale - Industria energiei electrice - Regiunile industriale - Studiu de caz: analiza a două regiuni industriale (o regiune din Europa și o regiune din continentele extraeuropene) <p>D. <u>Serviciile</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Definiție și tipuri - Căi de comunicație și transporturi - Comerț, turism
<p>5.1. Identificarea surselor de informare și a informației utile în sistemele multimedia</p> <p>5.2. Utilizarea tehnologiei documentării bibliografice eficiente</p> <p>5.8. Relaționarea funcțională a unor elemente naturale și sociale (prin studii de caz)</p> <p>6.2. Îmbinarea diferitelor tipuri de analiză (empirică, holistică etc.)</p>	<p>IV. ANSAMBLURILE ECONOMICE ȘI GEOPOLITICE ALE LUMII</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marile ansambluri economice și geopolitice ale lumii - Uniunea Europeană și un ansamblu extraeuropean
<p>1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea informației</p> <p>2.4. Relaționarea spațială a elementelor economice și geopolitice</p> <p>2.5. Sesizarea unor legături observabile între elemente economice și politice</p> <p>5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în analiza dimensiunii geopolitice a lumii</p> <p>5.9. Formarea unui comportament constructiv în raport cu problemele lumii contemporane</p>	

Conținuturile și competențele specifice vor avea în vedere exemple relevante de pe Terra, din Europa și din România.

Competențele redactate prin caractere **aldine** reprezintă elemente ale curriculumului diferențiat (CD).

IV. Sugestii metodologice

Noul curriculum pentru clasa a X-a înlocuiește în cadrul programei școlare competențele din programa anterioară cu sistemul de competențe generale și competențe specifice construit în condițiile generalizării învățământului obligatoriu de zece ani.

În aceste condiții, se pot evidenția o serie de **caracteristici noi** ale procesului educațional care au în vedere, printre altele: o corelație mai strânsă între grupe de competențe și conținuturi, o centrare mai evidentă pe activitățile și achizițiile elevilor și posibilitatea realizării unor trasee individualizate pentru atingerea competențelor.

Programa de geografie de clasa a X-a, axată pe **Geografie umană** are următoarele **elemente de noutate**:

- își asumă o serie de competențe specifice foarte precise;
- este axată pe înțelegerea părții umane (socio-economice) a mediului înconjurător, continuând partea fizică a acestuia;
- paradigma spațială oscilează între elementele generale (proprii planetei ca întreg), cele specifice continentului, României și orizontului local;
- prin conținutul oferit, Geografia umană reprezintă un domeniu de sinteză asupra sistemului „uman” al planetei (populație, așezări, economie);
- se realizează o conectare mai strânsă cu științele sociale, în conformitate cu vocația pe care o are de știință atât a naturii, cât și a societății.

Concretizarea sistemului de competențe asumat prin Geografia umană poate fi realizată prin utilizarea predilectă a unor **activități de învățare** conforme acestor competențe; dintre acestea, menționăm: explicarea (orală și în scris) a elementelor analizate, utilizarea terminologiei în contexte noi, utilizarea suporturilor cartografice pentru selectarea informației, construirea unor texte pornind de la hărți, grafice, imagini, trecerea de scară (de la nivelul lumii până la orizontul local), utilizarea informațiilor din mass-media.

Programa școlară induce și o serie de sugestii noi, de **evaluare** a rezultatelor instruirii. Astfel, aceasta trebuie să aibă în vedere evaluarea modului de atingere a competențelor specifice; în acest context, competențele specifice pot fi transformate în formulări asemănătoare unor cerințe de evaluare. De asemenea, este facilitată utilizarea tuturor tipurilor de itemi, în proporții și structuri diferite (în raport cu specificul competențelor evaluate), evaluarea continuă (după fiecare unitate de învățare) și folosirea unor forme alternative.

În realizarea unor **suporturi de instruire** (lucrări metodologice, hărți, atlase, culegeri de teste, suporturi cartografice, manuale, lucrări complementare, ghiduri etc.) **autorii acestora trebuie să aibă în vedere curriculum școlar de geografie** pentru clasa a X-a în **ansamblul său** (competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice, conținuturi oferite, specificul metodologic).

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

GEOGRAFIE
[Probleme fundamentale ale lumii contemporane]

CLASA A XI-A¹

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 3252/ 13.02.2006

București, 2006

¹ Se aplică și la clasa a XII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare prin școala de arte și meserii + anul de completare.

NOTA DE PREZENTARE

Curriculumul școlar de **Geografie** pentru clasa a XI-a/ a XII-a* face parte dintr-o ofertă unitară pentru ciclul superior al liceului, care cuprinde, în succesiune:

- a) *Probleme fundamentale ale lumii contemporane* (în clasa a XI-a/ a XII-a*);
- b) *România – Uniunea Europeană – Europa. Probleme fundamentale* (în clasa a XII-a/ a XIII-a**).

Sistemul de instruire prin *Geografie* în ciclul superior al liceului se bazează pe elementele principale parcurse în ciclul inferior al liceului: *Geografie fizică (Pământul – planeta oamenilor)* la clasa a IX-a și *Geografie umană* la clasa a X-a. Față de acestea, în ciclul superior al liceului se dezvoltă problematica fundamentală a lumii contemporane (Terra ca întreg, componentele sale regionale, Europa și România), fără a repeta elemente din ciclul inferior al liceului. De asemenea, elevii care parcurg ruta progresivă de calificare (unde au studiat geografia în clasa a X-a, școala de arte și meserii, și în anul de completare) au o bază suficientă de achiziții ale învățării, pentru abordarea geografiei în ciclul superior al liceului.

Prezenta programă școlară este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice corelate cu alte competențe din aria curriculară *Om și societate* și cu sistemul de competențe-cheie propus de Comisia Europeană. Disciplina este denumită simplu și intuitiv: **Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane**.

Principalele domenii de conținuturi subordonate problematicii geografiei, în ciclul superior al liceului, vizează următoarele dimensiuni educaționale: dimensiunea geocologică, culturală, europeană, integratoare (de sinteză între științele naturii și științele sociale), dimensiunea interdisciplinară, metodologică (prin utilizarea hărții), aspecte care țin de latura socială, civică și umanistă. De asemenea, disciplina *Geografie* contribuie la formarea și dezvoltarea unor competențe utile pregătirii permanente și inserției sociale constructive.

În acest sens, se continuă evidențierea specificului geografiei ca domeniu de cunoaștere (atât al științelor naturii, cât și al științelor sociale), iar în planul reflectării sale educaționale, ca disciplină școlară în același timp despre natură, despre societate și despre fenomenele care apar la intersecția natură – societate (mediul geografic ca mediu înconjurător al omului). În aceste condiții, geografia își evidențiază mai bine funcția educațională de disciplină integratoare între științele despre om și societate și științele despre natură, prin competențele inter- și transdisciplinare, derivate din ambele domenii ale realității și din intersecția lor.

Curriculumul școlar pentru ciclul superior al liceului are un sistem comun de competențe generale, cu diferențieri interioare pe fiecare clasă, concretizate într-un sistem de competențe specifice. De asemenea, oferta de conținuturi diferă în raport cu baza tematică abordată: preponderent la nivelul lumii contemporane (în clasa a XI-a/ a XII-a*) și preponderent la sistemul România – Uniunea Europeană – Europa (în clasa a XII-a/ a XIII-a**).

* Clasa a XII-A – pentru absolvenții *anului de completare*, care își continuă studiile în ciclul superior al liceului.

** Clasa a XIII-A – pentru absolvenții *anului de completare*, care își continuă studiile în ciclul superior al liceului.

În acest context, în definitivarea elementelor componente ale programelor de geografie în acord cu orizontul social actual și cu dimensiunile educaționale ale geografiei, s-au avut în vedere următoarele aspecte:

- construirea unei oferte curriculare unitare pentru ambele clase din ciclul superior al liceului;
- realizarea unor structuri de instruire prin sistemul de competențe – conținuturi, care să aibă elemente de certă atractivitate pentru elevi și în care aceștia să identifice pragmatic utilitatea evidentă pentru traseul lor educațional și social;
- structurile educaționale școlare care trebuie să ducă la amplificarea relevanței sociale a geografiei și să contribuie la raportarea obiectivă a individului (în timp și spațiu) la realități teritoriale și sisteme supraordonate individului.
- conectarea geografiei cu celelalte discipline din aria curriculară *Om și societate*, prin asumarea unui câmp asemănător de competențe și valori, precum și prin asumarea explicită a unor competențe transdisciplinare;
- trecerea de la o geografie descriptivă și enciclopedică la o geografie funcțională (relațională), operațională și aplicată, deschisă problematicii lumii contemporane;
- asigurarea unui caracter flexibil și generativ al sistemului de competențe – conținuturi, pentru diminuarea aparentei supraîncărcări a elevilor în învățare și pentru realizarea unei instruirii predominant în clasă;
- concretizarea specificului geografiei în asigurarea percepției corecte a dimensiunilor spațiale ale fenomenelor naturale și umane, prin ofertarea unor conținuturi care să se bazeze pe exemple edificatoare la nivelul Terrei ca întreg, cu elemente sugestive și semnificative din spațiile extraeuropene.

Prezentul curriculum conține următoarele componente:

- Competențe generale (comune ambelor clase din ciclul superior al liceului)
- Valori și atitudini
- Competențe specifice și conținuturi (pentru clasa a XI-a/ a XII-a*)
- Sugestii metodologice

Competențele specifice și conținuturile pentru clasa a XI-a sunt prezentate după cum urmează:

- **competențe specifice și conținuturi pentru trunchiul comun (TC)**, obligatorii la filierele, profilurile și specializările care au prevăzută în planul-cadru, la disciplina *Geografie*, o oră pe săptămână;
- **competențe specifice și conținuturi pentru curriculumul diferențiat (CD)**, obligatorii numai pentru specializarea *Științe sociale* din cadrul filierei teoretice, profil umanist, care are prevăzută în planul-cadru, la disciplina *Geografie*, două ore pe săptămână (1 oră în TC + 1 oră în CD); competențele specifice și conținuturile pentru CD sunt marcate în textul programei prin corp de litere cursive și asterisc (*).

* Clasa a XII-A – pentru absolvenții *anului de completare*, care își continuă studiile în ciclul superior al liceului.

Elementele de noutate ale curriculumului de *Geografie*

- Prezentul curriculum nu aduce în plan școlar conținuturi structurate după o logică „academică” (ce ar reproduce capitole consacrate ale disciplinei științifice), ci după un criteriu care își propune abordarea unor structuri relevante pentru dimensiunea pragmatică a existenței cotidiene a elevilor;
- Se accentuează finalitatea subiacentă pe care și-o propune geografia la acest nivel, de a oferi un sistem articulat și coerent de raportare a individului și a comunităților umane la problematica actuală a lumii contemporane.
- Construirea pragmatică a curriculumului, oferind posibilitatea asocierii diferențiate și nuanțate, concrete în raport cu mediul educațional, a sistemului de competențe specifice-unități de conținut prevăzute și, pe baza lor, a modalităților de proiectare a situațiilor de învățare și de evaluare a performanțelor elevilor.
- Oferta noului curriculum permite un model generativ și flexibil de planificare anuală și de proiectare a unităților de învățare, prin corelarea sistemului de competențe și conținuturi cu structura actuală a anului școlar și cu metodele didactice și de evaluare adecvate.
- Se accentuează dimensiunea educațională specifică: deschiderea spre universal, spre cultură și spre latura civică a vieții cotidiene.
- Sugestiile metodologice prevăzute au rolul să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul realizării competențelor specifice, utilizând conținuturi ce pot fi selectate și organizate de către cadrele didactice, în mod nuanțat și constructiv, în acest scop.
- S-a renunțat la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional, care nu duceau la construirea unor competențe diferite, ci la repetarea unor informații și la supraîncărcarea procesului educațional cu date și denumiri.

Competențele generale vizează, în forma în care sunt prezentate în prezenta programă, ansamblul ciclului superior al liceului (clasele a XI-a – a XII-a/ a XII-a – a XIII-a). Pentru clasa a XI-a/ a XII-a*, competențele specifice sunt selectate după specificul disciplinei școlare (***Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane***), urmărindu-se în mod prevalent acele competențe care pot fi atinse prioritar, prin oferta respectivă de conținuturi. De altfel, chiar formularea unor competențe specifice pentru această clasă a presupus nuanțări terminologice, pentru a fi sugerată mai explicit legătura cu sistemul de conținuturi oferite. În acest fel se asigură o anumită specificitate, fără a favoriza prezența unor conținuturi „în sine”.

* Clasa a XII-A – pentru absolvenții *anului de completare*, care își continuă studiile în ciclul superior al liceului.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea adecvată a terminologiei și a limbajelor specifice, pentru explicarea mediului geografic
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și la sistemele sale componente
3. Relaționarea elementelor și a fenomenelor din natură și din societate cu reprezentările lor cartografice, grafice sau pe modele

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație
- Curiozitatea pentru explorarea realității înconjurătoare
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață
- Disponibilitatea pentru învățarea permanentă, utilizând metode și tehnici investigative

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI²

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea în scris și orală a aspectelor definitorii ale mediului înconjurător, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.2. Prezentarea rezultatelor investigațiilor realizate asupra mediului înconjurător, cu ajutorul terminologiei specifice geografiei</p> <p>1.3. Explicarea unei realități investigate (direct sau indirect), prin utilizarea limbajului științific specific domeniului</p> <p>1.4. Documentarea asupra problematicii domeniului, valorificând adecvat semnificațiile termenilor cheie de specialitate</p> <p>2.1. Explicarea proceselor naturale din mediul înconjurător (geografic) ca reflectare a fenomenelor și a proceselor studiate în cadrul științelor naturii (Fizică, Biologie, Geologie, Chimie)</p> <p>2.2. Aplicarea elementelor semnificative, conceptuale și metodologice, specifice științelor naturii și științelor sociale, pentru studierea mediului înconjurător</p> <p>2.3. Explicarea relațiilor observabile dintre științe, tehnologie și mediul înconjurător, prin analiza unor sisteme și structuri (teritoriale și funcționale)</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului</p> <p><i>*2.5. Explicarea unor sisteme și structuri naturale și umane, pe baza unor informații obținute prin diferite mijloace de documentare</i></p> <p><i>*2.6. Elaborarea de proiecte de dezvoltare teritorială</i></p> <p>3.1. Utilizarea unor reprezentări grafice și cartografice, pentru interpretarea și prezentarea realității observate</p>	<p>I. MEDIUL ÎNCONJURĂTOR – PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A LUMII CONTEMPORANE</p> <p>Mediul înconjurător – aspecte generale</p> <p><i>*Modificări recente ale mediului terestru</i></p> <p>Factorii geoecologici – aspecte generale</p> <p>Geosistemul, ecosistemul și peisajul geografic</p> <p><i>*Factori geoecologici – caracteristici și funcționalitate</i></p> <p>Tipurile de medii geografice</p> <p>Tipurile de peisaje geografice</p> <p><i>*Mediile zonei temperate</i></p> <p>Hazarde naturale și antropice</p> <p>Despăduririle, deșertificarea și poluarea – efecte ale activităților umane asupra mediului</p> <p><i>*Scenarii despre evoluția mediului</i></p> <p>Protecția, conservarea și ocrotirea mediului</p> <p>Managementul mediului înconjurător</p>

² Conținuturile și competențele specifice vor avea în vedere exemple relevante de pe Terra, cu deosebire din spațiile extraeuropene.

Competențele specifice și conținuturile marcate prin litere *cursive* și asterisc (*) reprezintă elemente ale curriculumului diferențiat (CD).

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.5. Formularea de probleme referitoare la regionalizare și globalizare, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>2.7. Aplicarea de elemente explicative semnificative, specifice științelor sociale, în interpretarea proceselor referitoare la globalizare</p> <p>3.2. Utilizarea informației cartografice, pentru explicarea problemelor legate de regionalizare și globalizare</p>	<p>II. REGIONALIZAREA ȘI GLOBALIZAREA LUMII CONTEMPORANE</p> <p>Dimensiunile și domeniile regionalizării și globalizării</p> <p><i>*Spațiul geografic și globalizarea</i></p> <p>Identitatea, uniformizarea și diversitatea lumii contemporane</p>
<p>1.1. Prezentarea în scris și orală a aspectelor definitorii referitoare la populație, la resurse și la dezvoltarea lumii contemporane, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.4. Documentarea asupra problematicii domeniului, valorificând adecvat semnificațiile termenilor cheie de specialitate</p> <p>2.3. Explicarea relațiilor observabile dintre științe, tehnologie, populație, resurse și dezvoltare, prin analiza unor sisteme și structuri (teritoriale și funcționale)</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane (integrate)</p> <p><i>*2.6. Elaborarea de proiecte de dezvoltare teritorială</i></p> <p>3.3. Utilizarea unor reprezentări grafice și cartografice minime, pentru interpretarea și exprimarea realității analizate mediat</p>	<p>III. POPULAȚIA, RESURSELE NATURALE ȘI DEZVOLTAREA LUMII CONTEMPORANE</p> <p>Evoluții geodemografice contemporane. Diferențieri regionale</p> <p>Resursele umane și dezvoltarea</p> <p>Raportul dintre așezări și dezvoltare. Tendințe ale evoluției așezărilor umane</p> <p>Resursele naturale și agricole. Impactul exploatarei și valorificării resurselor asupra mediului.</p> <p>Gestionarea resurselor, dezvoltarea economică și dezvoltarea durabilă</p>
<p>1.1. Prezentarea în scris și orală a aspectelor definitorii referitoare la sistemul economic și geopolitic mondial, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile între sistemele lumii contemporane</p> <p><i>*2.5. Explicarea unor sisteme și structuri naturale și umane, pe baza unor informații obținute prin diferite mijloace de documentare</i></p> <p>3.4. Utilizarea informației cartografice, pentru explicarea sistemului economic și geopolitic mondial</p>	<p>IV. SISTEMUL ECONOMIC ȘI SISTEMUL GEOPOLITIC</p> <p>Evoluția economiei mondiale și sistemul economic mondial</p> <p>Sistemul geopolitic mondial actual</p> <p>Ansambluri economice și geopolitice mondiale actuale (Uniunea Europeană, APEC etc.) – aspecte generale</p> <p>Rolul unor state în sistemul mondial actual: Statele Unite ale Americii, Federația Rusă, Japonia, China, India, Brazilia. <i>*Alte state: Republica Africa de Sud, Israel, Australia</i></p> <p>Organizarea spațiului mondial (țări în dezvoltare, țări dezvoltate, alte categorii de țări). Raportul Nord – Sud</p> <p><i>*Spațiul mediteranean la interfața Nord – Sud</i></p> <p>De la lumea unipolară la lumea multipolară</p>

Competențe specifice	Conținuturi
<p><i>*2.5. Explicarea unor sisteme și structuri umane referitoare la elementele sociale și culturale, pe baza informațiilor obținute prin diferite mijloace de documentare</i></p> <p><i>*2.6. Elaborarea unor proiecte de dezvoltare teritorială care au elemente de geografie socială și culturală</i></p> <p><i>2.7. Explicarea raportului dintre componenta socială a lumii contemporane și suportul ei teritorial</i></p> <p><i>*2.8. Utilizarea mijloacelor de reprezentare grafică și cartografică a spațiului social și cultural</i></p>	<p><i>*V. ELEMENTE DE GEOGRAFIE SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ</i></p> <p><i>*Viața socială și organizarea spațiului umanizat</i></p> <p><i>*Spațiul geografic și civilizația</i></p> <p><i>*Mobilitatea geografică a populației și spațiul social</i></p> <p><i>*Structuri de bază ale vieții sociale</i></p> <p><i>*Raportul dintre rasă, etnie, religie, cultură și viața socială</i></p> <p><i>*Elemente de geografie culturală: originea, geneza și evoluția ariilor culturale</i></p> <p><i>*Mondializarea, occidentalizarea și impactul acestora asupra vieții sociale</i></p>

SUGESTII METODOLOGICE

Activitatea principală a profesorului de geografie o reprezintă, după cum este cunoscut, **aplicarea curriculumului școlar în întregul său.**

Programa de geografie pentru clasa a XI-a, centrată pe **dimensiunea geografică a problemelor fundamentale ale lumii contemporane** favorizează realizarea unor activități educaționale axate pe elementele programei, îndeosebi pe sistemul acesteia de competențe și conținuturi. Noul curriculum are, sub raport metodologic, o serie de elemente inovative, precum:

- conexiunile care pot fi realizate cu alte discipline școlare, la nivel orizontal (la aceeași clasă) și vertical (în succesiunea claselor);
- realizarea instruirii în mod predominant (sau în mod exclusiv) în clasă;
- proiectarea instruirii într-o structură care să faciliteze parcurgerea sistematică a sistemului de competențe și conținuturi în unități de învățare coerente, evaluabile;
- racordarea structurilor principale ale programei școlare cu structura actuală a anului școlar, astfel încât să existe o bună corelație între diviziunile principale ale programei și diviziunile semestriale (inclusiv vacanțele intrasemestriale);
- facilitarea unei planificări calendaristice constructive și proiectarea unităților de învățare semnificative în raport cu diviziunile interne ale programei;
- accentuarea dimensiunii pragmatice și de evidențiere a semnificației utilității învățării geografiei, prin renunțarea la elementele tradiționale ale geografiei școlare (predominant enciclopediste și descriptive, în care o atenție importantă era acordată enumerării de regiuni, centre, denumiri, date informative);
- studierea unor țări semnificative, care este recomandabil să fie realizată într-o formă esențializată, atractivă și actuală, evitându-se latura narativă și factologică a prezentării după un algoritm uniformizator.

De asemenea, pentru aplicarea acestei noi programei și pentru dezvoltarea învățării în clasă, ar fi utilă utilizarea următoarelor categorii și tipuri de activități ale elevilor, ale profesorilor și cele rezultate din urma interacțiunii elev-profesor:

- (a) exersarea (într-o formă orală sau scrisă) a terminologiei specifice, prin forme și structuri atractive, cu un pronunțat caracter inovativ (eseuri nestructurate, prezentări structurate, relaționarea informației cartografice cu informația scrisă);
- (b) raportarea terminologiei specifice la terminologia altor discipline școlare, pentru utilizarea corectă și coerentă a acesteia, în situații diferite de învățare și de viață;
- (c) utilizarea suporturilor cartografice și grafice, pentru înțelegerea realității ilustrate și pentru explicarea acesteia;
- (d) utilizarea unor surse suplimentare diferite de instruire (manual, atlas, fișe de lucru, caiet) în structuri atractive, bazate pe o proiectare eficientă a instruirii, prin proiectarea (planificarea) anuală și proiectarea unităților de instruire;
- (e) exersarea unor activități de învățare care să faciliteze educația permanentă, prin practicarea unei metodologii transdisciplinare, a unor metode specifice altor discipline (TIC și forme moderne de informare și de documentare);
- (f) raportarea elementelor oferite prin conținuturi la domeniile școlare abordate de alte discipline (*Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Istorie, Socio-umane*) pentru sesizarea caracterului obiectiv și integrat al problematicii lumii contemporane;
- (g) realizarea unor activități investigative minime;
- (h) centrarea competențelor și a conținuturile pe elemente relevante și de interes actual din lumea contemporană ca întreg (dar cu precădere din spațiul extraeuropean), urmând ca în clasa următoare centrul de interes să fie focalizat pe România, Europa și Uniunea Europeană.

Pentru realizarea procesului educațional presupus de această programă, prin conținuturi predominant disciplinare din domeniul geografiei, este utilă folosirea elementelor principale din ghidurile metodologice existente, care oferă elemente de referință semnificative pentru proiectarea anuală și a unităților de învățare.

Programa școlară induce și o serie de sugestii noi, de **evaluare** a rezultatelor instruirii. Astfel, aceasta trebuie să aibă în vedere evaluarea nivelului competențelor specifice atinse de către elevi. În acest context, competențele specifice pot fi transformate în formulări asemănătoare unor cerințe de evaluare. De asemenea, este facilitată utilizarea tuturor tipurilor de itemi, în proporții și structuri diferite (în raport cu specificul competențelor evaluate), evaluarea continuă și folosirea unor forme alternative de evaluare.

În realizarea unor **suporturi de instruire** (lucrări metodologice, hărți, atlase, culegeri de teste, suporturi cartografice, manuale, lucrări complementare, ghiduri etc.), **autorii acestora trebuie să aibă în vedere curriculumul școlar de geografie** pentru clasa a XI-a **în ansamblul său** (competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice, conținuturi oferite, sugestiile metodologice).

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

GEOGRAFIE

(Europa – România – Uniunea Europeană. Probleme fundamentale)

CLASA A XII-A¹

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 5959 / 22.12.2006

București, 2006

¹ Se aplică și la clasa a XIII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

NOTA DE PREZENTARE

Curriculumul școlar de **Geografie** pentru ciclul superior al liceului face parte dintr-o ofertă unitară, care cuprinde, în succesiune:

a) *Probleme fundamentale ale lumii contemporane* – în clasa a XI-a/ a XII-a ⁽²⁾;

b) *Europa – România – Uniunea Europeană. Probleme fundamentale* – în clasa a XII-a/ a XIII-a ⁽³⁾.

Învățământul preuniversitar se încheie, din perspectiva acestei discipline, cu o privire generală asupra problemelor geografice fundamentale ale României în contextul Uniunii Europene și al Europei. Studiarea acestei noi discipline școlare (care înlocuiește Geografia României – probleme fundamentale) se bazează pe elementele însușite în ciclul inferior al liceului și, îndeosebi, pe problematica abordată în anul de studiu anterior, centrată pe imaginea actuală a lumii contemporane. Se realizează astfel trecerea de la problemele geografice fundamentale ale lumii contemporane, în care accentul este pus pe sistemul mondial actual, cu exemple din spațiul extraeuropean, la o structură care are în centrul ei **geografia Europei, a României și a Uniunii Europene**.

Prezenta programă școlară este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice corelate cu alte competențe din aria curriculară „Om și societate” și cu sistemul de competențe-cheie definit în documentele cadru ale Comisiei Europene. Disciplina este denumită simplu și intuitiv: **Geografie. Europa – România – Uniunea Europeană. Probleme fundamentale**.

În clasa a XII-a/ a XIII-a, ciclul superior al liceului, se urmărește concretizarea următoarelor dimensiuni educaționale ale geografiei: dimensiunea geoecologică, culturală, europeană, integratoare (de sinteză între științele naturii și științele sociale), dimensiunea interdisciplinară, metodologică (prin utilizarea hărții), aspecte care țin de latura socială, civică și umanistă. De asemenea, disciplina *Geografie* contribuie la formarea și dezvoltarea unor competențe utile pregătirii permanente și inserției sociale constructive. În mod deosebit, sistemul referențial Europa, Uniunea Europeană, România creează absolvenților posibilitatea teoretică de a dobândi un ansamblu de competențe și conținuturi minimale utile relaționării constructive a absolvenților în spațiul european.

Programa concretizează, la nivelul sistemului Europa – Uniunea Europeană – România, specificul geografiei ca domeniu de cunoaștere, atât al științelor naturii, cât și al științelor sociale. În planul reflectării sale educaționale, ca disciplină școlară de sinteză, studiază fenomenele care apar la intersecția natură – societate (mediul geografic din perspectiva sa de mediu înconjurător al omului). În aceste condiții, geografia își evidențiază mai bine funcția educațională de disciplină integratoare între științele despre om și societate, pe de o parte, și științele despre natură, pe de altă parte, prin competențele inter- și transdisciplinare derivate din ambele domenii ale realității și din intersecția lor în cadrul concret al problematicii europene actuale.

Structura disciplinei este, prin esența sa, predominant integratoare (între științele naturii și ale societății) prin aspectele generale, regionale și locale și prin trecerile succesive de scară în interiorul sistemului referențial Europa – Uniunea Europeană – țări europene – România. Această ofertă educațională (Europa – Uniunea Europeană – România) se îndepărtează sensibil de reproducerea miniaturizată a unor capitole și teme aparent „academice”, derivate ca atare din corespondentul lor din geografie ca știință, foarte mult practică până acum.

Curriculumul școlar pentru clasa a XII-a (a XIII-a) are un sistem de competențe generale comun cu cel din clasa anterioară, iar diferențierile interioare sunt concretizate într-un sistem de competențe specifice, relaționate cu decupajele de conținuturi oferite.

⁽²⁾ Clasa a XII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

⁽³⁾ Clasa a XIII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

În acest context, în conturarea elementelor componente ale programelor de geografie s-au avut în vedere următoarele aspecte:

- construirea unei oferte curriculare unitare pentru ambele clase din ciclul superior al liceului;
- realizarea unor structuri de instruire prin sistemul de competențe – conținuturi, care să aibă elemente de certă atractivitate pentru elevi și în care aceștia să identifice pragmatic utilitatea lor evidentă pentru traseul lor educațional și social, în condițiile integrării României în U.E.;
- structurile educaționale școlare trebuie să ducă la amplificarea relevanței sociale a geografiei și să contribuie la raportarea obiectivă a individului (în timp și spațiu) la realități teritoriale și sisteme supraordonate individului (România, U.E., Europa);
- conectarea geografiei cu celelalte discipline din aria curriculară Om și societate, prin asumarea unui câmp asemănător de competențe și valori, precum și prin asumarea explicită a unor competențe transdisciplinare;
- trecerea de la o geografie descriptivă și enciclopedică la o geografie funcțională (relațională), operațională și aplicată, deschisă problematicii naționale și europene în contextul lumii contemporane;
- asigurarea unui caracter flexibil și generativ al sistemului de competențe – conținuturi, pentru evitarea supraîncărcării elevilor și pentru realizarea unei instruiți predominant în clasă;
- concretizarea specificului geografiei în asigurarea percepției corecte a fenomenelor naturale și umane, prin ofertarea unor conținuturi care să se bazeze pe exemple edificatoare la nivelul Europei, al României și al Uniunii Europene.

Prezentul curriculum conține următoarele componente:

- Competențe generale (comune ambilor ani de studiu din ciclul superior al liceului)
- Valori și atitudini
- Competențe specifice și conținuturi (pentru clasa a XII-a/ a XIII-a)
- Sugestii metodologice

Competențele specifice și conținuturile pentru clasa a XII-a/ a XIII-a sunt prezentate după cum urmează:

- (a) **competențe specifice și conținuturi care se adresează tuturor filierelor, profilurilor, specializărilor/ calificărilor profesionale; aceste competențe specifice și conținuturi reprezintă nucleul comun al programei școlare și sunt obligatorii;** bugetul de timp stabilit, prin planul-cadru de învățământ, pentru achiziționarea acestora este de **1 oră pe săptămână**, alocată în trunchiul comun (TC);
- (b) **competențe specifice și conținuturi care se adresează numai specializării științe sociale, din cadrul filierei teoretice, profil umanist;** aceste competențe specifice și conținuturi sunt evidențiate în textul programei printr-un singur asterisc (*) și prin corp de literă *cursiv*; ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru această specializare, la care bugetul de timp stabilit prin planul-cadru de învățământ pentru disciplina **Geografie** este de 2 ore/ săptămână, din care 1 oră în trunchiul comun (TC) și 1 oră în curriculumul diferențiat (CD);
- (c) **competențe specifice și conținuturi care se adresează numai calificărilor profesionale tehnician în turism, tehnician în activități de poștă, tehnician în activități economice, tehnician în administrație, tehnician în achiziții și contractări, coafor stilist, tehnician în hotelărie, tehnician în activități de comerț, tehnician în gastronomie, organizator banqueting (din cadrul filierei tehnologice);** aceste competențe specifice și conținuturi sunt evidențiate în textul programei prin două asteriscuri (**) și prin corp de literă *cursiv*; ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru aceste calificări profesionale; bugetul de timp stabilit prin planul-cadru de învățământ pentru disciplina **Geografie**, la aceste calificări profesionale este de 2 ore/ săptămână, alocate în trunchiul comun (TC).

Elementele de noutate ale curriculumului de *Geografie* pentru clasa terminală a ciclului liceal superior sunt:

- Acest curriculum are o dimensiune pragmatică evidentă, prin ofertarea unor structuri relevante de instruire (competențe și conținuturi), utile integrării europene a absolvenților învățământului preuniversitar;
- Este subliniată poziția privilegiată a geografiei la acest nivel, aceea de a oferi o bază informațională minimală referitoare la țara noastră în contextul U.E. și al Europei;
- Oferta acestui curriculum favorizează o planificare anuală flexibilă și o proiectare corespunzătoare a unităților de învățare, prin raportarea sistemului de competențe și conținuturi la structura anului școlar;
- Curriculum școlar realizează, de asemenea, o largă deschidere spre înțelegerea corelațiilor dintre țara noastră, Uniunea Europeană, Europa și lumea contemporană, prin raportarea permanentă a conținuturilor la niveluri diferite de generalizare.
- Noul curriculum asigură bazele unei înțelegeri mai nuanțate a raportului dintre România, Uniunea Europeană, Europa, ca bază a unei educații civice europene.
- S-a renunțat la anumite secvențe de conținuturi, practicate în mod tradițional, care nu duceau în mod nemijlocit la realizarea unor competențe noi, ci favorizau supraîncărcarea informațională cu date și denumiri, ceea ce conferea geografiei o dimensiune enciclopedică și descriptivă evidentă.
- Sugestiile metodologice orientează procesul educațional spre realizarea competențelor asumate (prin selectarea conținuturilor în acest scop) și nu spre parcurgerea unor conținuturi „în sine”, justificabile cel mult tradițional.
- Prezentul curriculum de geografie pentru clasa a XII-a (a XIII-a) presupune tratarea problemelor fundamentale de geografie a Europei și a României în mod simultan, iar în cadrul fiecărei probleme de la aspectele generale ale continentului, la cele ale țării.

Competențele specifice se presupune că sunt atinse prin intermediul unor **activități de învățare** care utilizează conținuturile oferite. Pe fondul prezentării conținuturilor în programa școlară într-o formă minimală, pot exista nuanțări și aprofundări care să faciliteze realizarea competențelor respective.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea adecvată a terminologiei și a limbajelor specifice, pentru explicarea mediului geografic
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și la sistemele sale componente
3. Relaționarea elementelor și a fenomenelor din natură și din societate cu reprezentările lor cartografice, grafice sau pe modele

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu, prin procesul educațional centrat pe geografie, au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație
- Interes pentru cunoașterea raporturilor dintre România, U.E. și Europa
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană, evidențiată la nivelul continentului european, al U. E. și al țării
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață (din Europa și România)
- Disponibilitatea pentru învățarea permanentă, utilizând metode și tehnici de investigare, cercetare și activitate independentă

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

- **Competențele specifice și conținuturile tehnoredactate fără evidențiere prin asterisc și corp de literă *cursiv* constituie nucleul comun al programei școlare și sunt obligatorii pentru toate filierele, profilurile, specializările/ calificările profesionale.** Bugetul de timp stabilit prin planurile-cadru, pentru achiziționarea acestora, este de 1 oră/ săptămână, alocată în trunchiul comun (TC).
- **Competențele specifice și conținuturile marcate printr-un singur asterisc (*) și corp de literă *cursiv* se adresează specializării *științe sociale*, din cadrul filierei teoretice, profil umanist.** Bugetul de timp stabilit prin planul-cadru, pentru achiziționarea acestora, este de 1 oră/ săptămână, alocată în curriculumul diferențiat (CD). **Ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru această specializare.**
- **Competențele specifice și conținuturile marcate prin două asteriscuri (**) și corp de literă *cursiv* se adresează calificărilor profesionale care aparțin de domeniile servicii și administrație, menționate la pagina 3, paragraf (c). **Ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru aceste calificări profesionale.****

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea, în scris și oral, a aspectelor definitorii ale spațiului european și național, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.2. Raportarea rezultatelor documentării (informării) asupra problematicei fundamentale a Europei și a României, cu ajutorul noțiunilor și al conceptelor corespunzătoare</p> <p>1.3. Explicarea unei realități investigate (direct sau indirect), prin utilizarea limbajului științific specific domeniului</p> <p>1.4. Identificarea, prin documentare, a informațiilor specifice problematicei geografice a Europei și a României, valorificând adecvat semnificațiile termenilor-cheie de specialitate</p> <p>2.1. Explicarea proceselor naturale din mediul înconjurător (geografic), la nivelul continentului, prin conexiuni sugerate de analiza modelelor grafice, cartografice și a imaginilor</p> <p>2.2. Utilizarea elementelor semnificative, conceptuale și metodologice, specifice științelor naturii și științelor sociale, pentru studierea comparativă a geografiei Europei și a României</p> <p>2.3. Explicarea relațiilor observabile dintre științe, tehnologie și mediul înconjurător, la nivelul continentului, prin analiza unor sisteme și structuri teritoriale și funcționale</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului geografic european, utilizând date statistice, modele geografice și reprezentări cartografice adecvate</p> <p>2.5. Explicarea unor sisteme și a unor structuri naturale și umane, pe baza unor informații obținute prin diferite mijloace de documentare și a unor materiale demonstrative</p> <p>*2.6. <i>Prezentarea unor informații geografice structurate, pe baza activității de documentare independentă</i></p> <p>3.1. Interpretarea reprezentărilor grafice și cartografice, pentru prezentarea unei realități investigate</p>	<p>EUROPA ȘI ROMÂNIA – ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ (tratate comparativă și succesivă, de la Europa la România)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spațiul românesc și spațiul european. ▪ Elemente fizico – geografice definitorii ale Europei și ale României: <ul style="list-style-type: none"> - relieful major (trepte, tipuri și unități majore de relief); - clima (factorii genetici, elementele climatice, regionarea climatică); harta sinoptică a Europei și a României; - hidrografia – aspecte generale; Dunărea și Marea Neagră; - învelișul biopedogeografic; - resursele naturale. ▪ Elemente de geografie umană ale Europei și ale României: <ul style="list-style-type: none"> - harta politică a Europei; România ca stat al Europei; - populația și caracteristicile ei geodemografice; - sistemul de orașe al Europei; analiza geografică a unor orașe (patru orașe europene, orașul București și două orașe din România); - activitățile economice – caracteristici generale; analiza unei ramuri industriale (la nivel european și în România); - sisteme de transport. ▪ Mediu înconjurător și peisaje. ▪ Regiuni geografice în Europa și în România: <ul style="list-style-type: none"> - <i>caracteristici ale unor regiuni geografice din Europa și din România*</i>; - Carpații – studiu de caz al unei regiuni geografice. ▪ Țările vecine României (caracterizare geografică succintă).

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea, în scris și oral, a aspectelor definitorii referitoare la elemente geografice ale U.E., utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.4. Identificarea, prin documentare, a informațiilor specifice problematicei geografice a U.E. și a României, valorificând adecvat semnificațiile termenilor-cheie de specialitate</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului geografic al U.E., utilizând date statistice, modele grafice și reprezentări cartografice adecvate</p> <p><i>*2.6. Prezentarea unor informații geografice structurate, pe baza activității de documentare independentă</i></p> <p>2.7. Aplicarea unor elemente explicative semnificative specifice științelor sociale, în interpretarea proceselor referitoare la globalizare din perspectiva U.E.</p> <p>3.2. Utilizarea reprezentărilor grafice și cartografice adecvate, pentru interpretarea și exprimarea realității geografice a U.E. și a unor țări din componența acesteia</p> <p>3.3. Transferul informației statistice, grafice și cartografice în alte forme de prezentare (texte, modele etc.)</p> <p>3.4. Interpretarea datelor statistice și a modelelor grafice referitoare la U.E. și la România</p> <p><i>*3.5. Construirea unor reprezentări grafice și cartografice minimale, utilizând informații oferite</i></p>	<p>ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Formarea Uniunii Europene și evoluția integrării europene. ▪ Caracteristici geografice, politice și economice actuale ale U.E. ▪ Statele Uniunii Europene: <ul style="list-style-type: none"> - privire generală și sintetică; - studii de caz: Franța, Germania, Regatul Unit, Italia, Spania, Portugalia, Grecia, Austria; - <i>celelalte țări ale U.E.*.</i> ▪ <i>Diviziuni regionale și organizarea spațiului geografic în U.E.*.</i> ▪ România ca parte a Uniunii Europene: <ul style="list-style-type: none"> - Oportunități geografice ale României cu semnificație pentru U.E. - România și țările U.E. – interdependențe geografice, economice și culturale. - <i>Organizarea și amenajarea spațiului geografic în U.E. și în România*.</i> - Problema energiei în U.E. și în România. - <i>Alte probleme comune – la alegere, două studii de caz dintre: mediu înconjurător, dezvoltare economică, migrația populației și a forței de muncă, organizare teritorială, disparități regionale, evoluții geodemografice, agricultură, dezvoltare urbană*.</i>
<p>1.1. Prezentarea, în scris și oral, a aspectelor definitorii referitoare la rolul Europei în sistemul economic și geopolitic mondial, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.5. Formularea de probleme referitoare la regionalizare și la globalizare, din perspectivă europeană, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile între sistemele lumii contemporane și Europa</p> <p>3.4. Interpretarea datelor statistice și a modelelor grafice referitoare la Europa, U.E, România și lumea contemporană</p>	<p>EUROPA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Problemele fundamentale ale lumii contemporane (prezentare sintetică). ▪ Rolul Europei în construirea lumii contemporane. ▪ U.E. și ansamblurile economice și geopolitice ale lumii contemporane – privire comparativă. ▪ Mondializare, internaționalizare și globalizare din perspectivă europeană. ▪ Europa, Uniunea Europeană și România în procesul de evoluție a lumii contemporane în următoarele decenii.

Competențe specifice	Conținuturi
<p>*2.5. Explicarea unor sisteme și structuri sociale și culturale, pe baza informațiilor obținute prin diferite mijloace de documentare</p> <p>*2.6. Elaborarea unor proiecte de dezvoltare teritorială care au elemente de geografie socială și culturală</p> <p>*2.7. Explicarea raportului dintre componenta socială a Europei și suportul ei teritorial</p> <p>*3.5. Utilizarea mijloacelor de reprezentare grafică și cartografică a spațiului social și cultural, la nivelul Europei și al României</p>	<p>ELEMENTE DE GEOGRAFIE SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ A EUROPEI ȘI A ROMÂNIEI *</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tipuri tradiționale de utilizare a spațiului geografic *; ▪ Tipuri de comunități umane și mentalități *; ▪ Diversitatea umană a Europei (lingvistică, religioasă, etnică) *; ▪ Structuri teritoriale și dinamica socială *; ▪ Raportul dintre elemente de geografie socială și culturală ale Europei și României *.
<p>**2.5. Explicarea unor sisteme și structuri teritoriale referitoare la servicii, comerț și administrație, pe baza informațiilor obținute prin diferite mijloace de documentare</p> <p>**2.8. Elaborarea unor proiecte de dezvoltare teritorială care au elemente de geografie a serviciilor și administrație</p> <p>**2.9. Explicarea raportului dintre componentele economice, sociale și de servicii la nivelul U.E. și al României</p> <p>**3.6. Utilizarea mijloacelor de reprezentare grafică și cartografică a elementelor de geografie administrativă</p>	<p>ELEMENTE DE GEOGRAFIE A SERVICIILOR ȘI ADMINISTRAȚIE ÎN EUROPA ȘI ÎN ROMÂNIA **</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Căi de comunicație și mijloace de transport**. ▪ Relații economice **. ▪ Turism, comerț, activități complementare * *. ▪ Elemente de geografie administrativă: organizarea administrativă în țări din Europa și organizarea administrativă a României * *.

SUGESTII METODOLOGICE

Activitatea de bază a profesorului de geografie o reprezintă **aplicarea curriculumului școlar în întregul său.**

Programa școlară de **Geografie** pentru clasa a XII-a (a XIII-a), centrată pe **dimensiunea geografică a problemelor fundamentale ale Europei, României și ale U.E.** favorizează realizarea unor activități educaționale care își au originea în elementele programei și utilizează sistemul acesteia de competențe și conținuturi. Noul curriculum are, sub raport metodologic, o serie de elemente inovative, cum ar fi:

- stimulează învățarea transdisciplinară, prin valorificarea conexiunilor care pot fi realizate cu alte discipline școlare – la nivel orizontal (la aceeași clasă) și vertical (în succesiunea claselor), îndeosebi în interiorul ariei curriculare „Om și societate”;
- sugerează realizarea instruirii în mod predominant (sau în mod exclusiv) în clasă;
- presupune proiectarea instruirii într-un mod care să faciliteze parcurgerea eficientă a sistemului de competențe și conținuturi prin unități de învățare coerente, bine definite și evaluabile;
- facilitează corelarea structurilor principale ale programei școlare cu structura anului școlar, astfel încât să existe o corespondență între diviziunile principale ale programei și diviziunile semestriale (inclusiv vacanțele intrasemestriale);
- recomandă realizarea unei planificări calendaristice anuale constructive și proiectarea unităților de învățare în raport cu diviziunile interne ale programei;
- accentuează dimensiunii pragmatice ale învățării geografiei, prin renunțarea la elementele tradiționale (predominant enciclopediste și descriptive, în care o atenție importantă era acordată enumerării de regiuni, centre, denumiri și prezentării unor date informative);
- studierea unor țări semnificative (sugerate de programă) este recomandabil să fie realizată într-o formă esențializată, atractivă și actuală, evitându-se latura narativă și factologică a prezentării după un algoritm uniformizator.

De asemenea, pentru aplicarea acestei noi programe și pentru dezvoltarea învățării în clasă, ar fi utilă realizarea următoarelor categorii și tipuri de activități ale elevilor, ale profesorilor și a celor rezultate în urma interacțiunii elev-profesor:

- (a) exersarea (într-o formă orală sau scrisă) terminologiei specifice, prin forme și structuri atractive, cu un pronunțat caracter inovativ (eseuri libere, prezentări structurate, relaționarea informației cartografice cu informația scrisă);
- (b) raportarea terminologiei specifice la terminologia altor discipline școlare, pentru utilizarea corectă și coerentă a acesteia, în situații diferite de învățare și de viață;
- (c) utilizarea unor ilustrații cartografice și grafice intuitive, referitoare la Europa, România și U.E., pentru înțelegerea realității și pentru explicarea acesteia;
- (d) utilizarea unor resurse diferite de instruire (manual, atlas, fișe de lucru, caiet etc.) în structuri atractive, derivate din planificarea anuală și proiectarea unităților de instruire;
- (e) exersarea unor activități de învățare care să faciliteze educația permanentă, prin practicarea unei metodologii transdisciplinare, a unor metode specifice altor discipline (TIC și forme moderne de informare și de documentare);
- (f) raportarea elementelor oferite de alte discipline (*Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Istorie, Discipline socio-umane*) pentru sesizarea caracterului obiectiv și integrat al problematicii abordate;
- (g) realizarea unor activități investigative sau de documentare minime;
- (h) centrarea competențelor și a conținuturilor pe elemente relevante și de interes actual din Europa, România și Uniunea Europeană.

Pentru concretizarea procesului educațional presupus de această programă este utilă folosirea elementelor principale din ghidurile metodologice existente (Ghidul metodologic de aplicare a programelor școlare de liceu din aria curriculară „Om și societate”, editat de Consiliul Național pentru Curriculum, 2001 și cele derivate conceptual din acesta), care oferă criterii de referință utile în planificarea anuală și în proiectarea unităților de învățare.

Programa școlară induce și o serie de sugestii noi privind **evaluarea rezultatelor instruirii**. Astfel, aceasta trebuie să aibă în vedere evaluarea nivelului competențelor specifice atinse de către elevi. În acest context, competențele specifice pot fi transformate în formulări asemănătoare obiectivelor de evaluare. De asemenea, este facilitată utilizarea tuturor tipurilor de itemi (în proporții și structuri diferite, în raport cu specificul competențelor evaluate), evaluarea continuă și folosirea unor forme alternative de evaluare.

În realizarea unor **suporturi de instruire** (lucrări metodologice, hărți, atlase, culegeri de teste, suporturi cartografice, manuale, lucrări complementare, ghiduri etc.), **autorii acestora vor avea în vedere programa școlară de geografie în ansamblul său** (competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice, conținuturi oferite, sugestii metodologice).